

Вещество (матерія) и форма на понятіе-то.

§. 26.

1) Вещество или матерія на едно извѣстно понятіе составляютъ оніе бѣляци, които, въ отношеніе къмъ другородни представленія, были бы также общи; а сега, като се отнасятъ къмъ уприличени представленія явяватъ се частни и като частни, служатъ като едни отличителни черти, или като ограниченія на понимаемое представленіе. Тѣй напримѣръ, бѣляци-тѣ на единъ Българинъ, че онъ живѣе между черно-то, Адриатическо и средиземно море; че онъ е Славянскаго происхожденія; че онъ исповѣда восточнѣ-тѣ Православнѣ Христіанскѣ Вѣрѣ и т. под. сѣ вещественни (матеріални) черти за негово-то собствено понятіе. Тія вещественни и отличителни черти составляютъ съдържанье-то на туй понятіе. —

2) Когато же разумъ-тѣ мисли и разсѣжда за всяко понятіе подъ единъ общи бѣлягъ; ако при това онъ го ограничява съ другы представленія сѣщаго рода, които впрочемъ да му сѣ като частни или отличителни, то чрезъ това онъ указва намъ въ негово-то туй понятіе *формѣ-шѣ* и *объемъ-шѣ му*. — Тѣй напримѣръ, ако представленіе-то „Българинъ“ се уприличи съ онова на Нѣмецъ, Френець, Италианецъ и проч.; то оно се мисли подъ общій бѣлягъ „Европеець“ и, като излѣзе отъ кругъ-тѣ на представленія-та и стане *поняшіе*, то бѣлягъ „Европеець“ е форма-та на понятіе-то „Българинъ.“ А ако допустимъ че понимаемо-то представленіе се привожда съ общій бѣлягъ къмъ единъ родъ съ всички-тѣ представленія, които въ отношеніе къмъ тойзи бѣлягъ сѣ подобни между себе си; то тойзи общи бѣлягъ, що дава *формѣ-тѣ* на понятія-та, *справедливо* може да се назове *тѣхенъ* *объемъ*. —